

SECTION 19.

PHYSICAL CULTURE, SPORTS AND PHYSICAL THERAPY

Вахняк Володимир Станіславович

вчитель фізичної культури

*Порічанський заклад загальної середньої освіти**I-II ступенів Яворівського району, Львівської області, Україна*

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Освітня реформа «Нова українська школа» (НУШ), яка сьогодні впроваджується у середні класи закладів загальної середньої освіти повинна докорінно змінити ставлення учнів, вчителів та батьків учнів до освітнього процесу, адже змінює підходи до навчання та виховання здобувачів освіти. Міністерство освіти та науки України стверджує, що реформа має змінити заклади освіти на школу нових можливостей, оскільки це територія позитиву та розуміння [1]. Основними принципами освітнього процесу, який забезпечується в НУШ мають бути принципи співпраці між учнем та вчителем – дитиноцентризму та педагогіки партнерства. Відповідно до суті цих принципів в центрі освітнього процесу поставлена дитина з її індивідуальними особливостями, мотивами та потребами до навчання. Важливим компонентом освіти в НУШ є підтримка дітей та розвиток в них критичного, незалежного мислення, самоповаги та впевненості в собі [1], формування учня, який творчо та креативно підходить до здобуття знань, а не лише відтворює почуту інформацію та виступає пасивним виконавцем завдань під час уроку. Основним засобом навчання виступають ситуативні завдання, які використовуються з урахуванням теми, змісту, етапу уроку та підготовленості класу. Для проведення уроків рекомендований комунікативно-діяльнісний підхід, який з одного боку, створює умови для взаємодії, засвоєння теоретичних і практичних умінь та навичок; а з іншого – формує вміння орієнтуватися у різних видах діяльності [2]. З'являється більше ігрової практики, оскільки основний метод навчання учнів – ігровий, тому що саме через гру, через комунікацію, через ігрові моменти діти на уроці вчаться спілкуватися один з одним, приймати рішення, вирішувати спірні питання. Учні вчаться вигравати, програвати, знаходити спільну мову та гідно долати конфліктні ситуації. І тут роль вчителя дуже важлива, тому що насамперед він моделює певні ситуації, він показує, розказує, роз'яснює та спонукає учнів до пошуку шляхів вирішення кожної ігрової ситуації.

У вітчизняній науковій та методичній літературі на сьогодні спостерігається значна частина наукових праць присвячених впровадженню освітньої реформи у процес фізичного виховання учнів. Так системні дослідження щодо особливостей фізичного виховання, формування ключових компетентностей у фізичне виховання школярів Л. Гриневич (2016); С. Моїсеєв, С. Потеряйко (2019); Н. Москаленко, Н. Сороколіт, І. Турчик (2020); М. Лук'янченко, Р. Чопик (2021); Р. Шиян (2017); О. Римар, А. Соловей, О. Ханікянц, У. Шевців, В. Матвійв (2020); Б. Цюпак (2020) та інші. Науковці акцентували увагу на розроблені стандарту нової української школи та програмного забезпечення [1, 8, 10]; можливостях та ризиках запровадження компетентнісного навчання у фізичному вихованні [2, 3, 5]; формуванні готовності учителів фізичної культури здійснювати свої професійні

обов'язки в нових реаліях [4, 6, 7, 11, 14]; підборі ефективних засобів фізичного виховання в умовах нової української школи [12, 13, 15]. Незважаючи на значну кількість наукових публікацій, вважаю, що практичного розгляду особливостей фізичного виховання учнів вони не мали, а здебільшого зосередженні на науковому підході впровадження освітньої реформи. Тому в своїй роботі хотів би висвітлити питання особливостей впровадження реформи в практику закладів загальної середньої освіти.

Предмет «Фізична культура» в НУШ впроваджується на основі вимог модельної навчальної програми. Позитивними сторонами цієї програми є те, що вона є логічним продовженням попередньої навчальної програми – базується на принципі варіативності, має розподіл на інваріантну та варіативну складову. Це в свою чергу, легко сприймається в освітньому процесі вчителями. Однак, недоліком вважаю впровадження трьох, чотирьох одночасно в одному уроці. Це унеможливує, на мою думку, дотримання безпечного проведення уроку, а також не можна дотриматися принципу послідовності в навчанні руховим діям, тому що вчителю необхідно упродовж уроку давати знання, вміння та навички одразу з трьох чи чотирьох варіативних модулів. Ще одним недоліком вважаю – відсутність кількісних показників контролю за якістю засвоєння фізичних вправ. На мою думку, скасування оцінки за динаміку розвитку фізичних якостей та скасування орієнтовних навчальних нормативів, може негативно вплинути на рухову активність, фізичну підготовленість і, як наслідок, суттєво знизить рівень фізичного здоров'я учнів. Також не зрозумілим залишається питання інклюзії у фізичному вихованні. Виникають проблеми із розумінням того, які діти належать до дітей з особливими освітніми потребами у фізичному вихованні – діти з інвалідністю або ж діти, які за станом здоров'я скеровані до підготовчої чи спеціальної медичних груп? Зважаючи на специфіку предмета, до учнів підготовчої та спеціальної медичних груп має бути застосовано диференційований та індивідуальний підходи, а це є основні підходи в інклюзивному навчанні, проте ці діти не вважаються дітьми з особливими потребами законодавчо. Також не врегульоване законодавством є питання: «Як має працювати вчитель фізичної культури в інклюзивному класі – самостійно чи із асистентом вчителя»? Теж не зрозуміло, як укласти індивідуально-корекційні програми для дітей з особливими освітніми потребами.

Модельна навчальна програма з фізичної культури налічує 60 затверджених варіативних модулів. Чимала кількість є новими у фізичному вихованні та потребують додаткового навчання учителів та оновлення застарілої матеріальної бази шкіл – це теж створює проблеми для ефективного впровадження НУШ у фізичне виховання.

Таким чином, освітня реформа має низку переваг, однак її ефективне впровадження у фізичне виховання потребує значних зусиль. Деякі з них, які пов'язані з урегулюванням законодавчої бази, залежать від центральної влади, інші – від обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти та від органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Гриневич, Л. (2016). *Нова українська школа : основи стандарту освіти*. 64 с.
2. Моїсєєв, С.О. & Потеряйко С.М. (2019). Ризики та можливості компетентнісно орієнтованого фізичного виховання учнів Нової української школи. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах: зб. стат. XV Міжнар. наук. конф. (м. Харків, 8-9 лютого 2019)*. Харків. т. 2. С. 101–105.
3. Москаленко, Н.В., Сороколіт, Н.С. & Турчик, І.Х. (2020). Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи «Нова українська школа». *Наук. часопис ім. М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр.* Київ. ЗК(123)20. С. 364–371.
4. Сороколіт, Н.С. (2021). Готовність учителів фізичної культури до реалізації основних положень Нової української школи у фізичному вихованні *Спортивний вісник Придніпров'я*. № 2. С. 137–146.

5. Сороколіт, Н.С. (2019). Можливості реалізації ключових компетентностей Нової української школи у фізичному вихованні школярів. *Спортивний вісник Придніпров'я*. № 3. С 167–174.
6. Сороколіт, Н.С. (2020). Порівняльний аналіз думки вчителів фізичної культури й учителів початкових класів щодо впровадження ключових компетентностей Нової української школи у фізичне виховання. *Інноваційна педагогіка*. Спец. вип. С. 64–68.
7. Сороколіт, Н. (2018). Ставлення учителів фізичної культури до освітніх нововведень реформи «Нова українська школа». *Спортивна наука України*. № 6(88). С. 53–59.
8. Сороколіт, Н.С. (2014). Ставлення учителів фізичної культури до сучасної шкільної програми. *Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту, здоров'я людини*, Львів. Вип. 18, т. 2. С. 150–55.
9. Турчик, І.Х., Сороколіт, Н.С. & Цюпак, Б. (2020). Формування громадських та соціальних компетентностей в учнів засобами фізичного виховання. *Наук. часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Вип. 1 (121). С. 102–107.
10. Шиян, Р. Б. Типова освітня програма першого циклу початкової освіти. Цикл І (1-2 класи), розроблена під керівництвом. URL: <https://mon.gov.ua>.
11. Moskalenko, N., Bodnar, I., Sorokolit, N., Rymar, O. & Solovey, A. (2020). Analysis of Attitudes to educational reforms in Ukraine of Physical Education teachers and primary education teachers. *Society. Integration. Education : proceedings of the International Scientific Conference (May 22th - 23th)*. Rēzekne, Vol. 2. P. 119–129.
12. Rymar, O., Solovey, A., Sorokolit, N., Shevtsiv, U. & Matviiv, V. (2020). Tools for children fitness in the physical education of primary school pupils. *Society. Integration. Education: proceedings of the International Scientific Conference (May 22th –23th)*. Rēzekne. Vol. 3. P. 540–551. <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol3.4852>.
13. Rymar, O., Sorokolit, N., Solovey, A., Yaroshyk, M. & Khanikiants, O. (2021). The Effectiveness of Zumba Kids Implementation Into Physical Education of Elementary School Pupils. *Society. Integration. Education : Proceedings of the International Scientific Conference (May 28th-29th)*. Rēzekne. Vol. II.P. 548–557.
14. Sorokolit, N., Lukjanchenko, M., Turchyk, I. & Chopyk, R. (2021). New Ukarinian School Educational Reforms and Professional Mastership of the Physical Education Teacher. *Society. Integration. Education: Proceedings of the International Scientific Conference (May 28th-29th)*. Rēzekne. Vol. IV. P. 179–189.
15. Turchyk, I., Romanchuk, O., Sorokolit, N., Kemin, V. & Lukjanchenko, M. (2021). How sport and its values are perceived by adults in the USA and Ukraine: a cross-cultural comparison. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*. Vol. 90. P. 50–62.